

Zhytomyr Ivan Franko State University Journal.
Philological Sciences. Vol. 3 (91)

Вісник Житомирського державного
університету імені Івана Франка.
Філологічні науки. Вип. 3 (91)

ISSN (Print): 2663-7642
ISSN (Online): 2707-4463

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО

УДК: 811.161.2'282

DOI 10.35433/philology.3 (91).2019.62-68

РЕАЛІЗАЦІЯ АДВЕРБІАЛЬНОЇ СЕМАНТИКИ В ДІАЛЕКТНОМУ ТЕКСТІ

Г. І. Гримашевич*

У статті схарактеризовано емпіричну цінність діалектних текстів із різних зон українського етномовного континууму як важливого джерела для дослідження різних мовних рівнів, зокрема й граматики. За матеріалами діалектних текстів із середньополіських говірок Житомирської області, опублікованих у виданні "Єдність у різноманітності. Поліщуки" (2018), проаналізовано, застосувавши низку методів (описовий – для інтерпретації та характеристики досліджуваних мовних явищ, їх виокремлення та класифікації, контекстуального аналізу – для з'ясування говіркових особливостей аналізованих адвербіальних одиниць у контексті, прийом функціонального аналізу – для характеристики функціональних особливостей досліджуваних елементів), особливості реалізації адвербіальної семантики в діалектному зв'язному мовленні за допомогою різних граматичних засобів. Передовсім акцентовано увагу на реалізації темпоральної та локативної семантики як найбільш представленої в говірковому мовленні з огляду на тематику діалектних текстів. Зазначений різновид семантики реалізується передовсім традиційними прислівниками місця та часу різних лексико-семантичних груп, найуживанішими з яких є адвербіативи із семантикою пір року, частин доби тощо. Водночас значення місця та часу передають аналітичні синтаксичні прислівники з локативною та темпоральною семантикою у формі прийменниково-іменникових конструкцій. Інші різновиди виявів адвербіальної семантики (способу дії, міри та ступеня, причини) відзначені значно рідше, що підтверджує загальну тенденцію щодо функціонування таких типів адвербіативів як у літературній, так і в діалектній мові. Натомість вивчення означеної проблеми не вичерпується характеристикою адвербіальної семантики в досліджуваних текстах, оскільки публікація нових зразків зв'язного говіркового мовлення з більшої кількості середньополіських говірок та залучення автентичних діалектних матеріалів уможливить комплексне вивчення порушеної проблеми.

Ключові слова: діалектний текст, адвербіальна семантика, середньополіські говірки, прислівники, аналітичні синтаксичні прислівники.

* кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри української мови
(Житомирський державний університет ім. І. Франка)
h_hrymashevych@ukr.net
ORCID: 0000-0003-3225-0031

THE REALIZATION OF THE ADVERBIAL SEMANTICS IN DIALECT TEXT

H. I. Hrymashevych

The article describes the empirical value of dialect texts from different parts of the Ukrainian ethnolinguistic continuum as an important source for the study of different linguistic levels, including grammar. According to the dialect texts from the mid-Polissia dialects of Zhytomyr region, published in the volume "Unity in Diversity. The Polishchukis" (2018), it is analyzed, applying a number of methods (descriptive – for the interpretation and characteristics of the studied language phenomena, their separation and classification, contextual analysis – to clarify the speech features of the analyzed adverbial units in the context), the method of functional analysis – to characterize the functional features of the studied characteristics of adverbial semantics in dialectual coherent speech using various grammatical means. The emphasis is placed on the realization of temporal and locative semantics as the most represented in spoken language in terms of the subject-matter of dialect texts. This kind of semantics is realized primarily by traditional adverbs of the place and time of different lexical-semantic groups, the most common of which are adverbials with the semantics of seasons, parts of the day. At the same time, the meanings of place and time are transmitted by analytic syntactic adverbs with locative and temporal semantics in the form of proposition-noun constructions. Other varieties of adverbial semantics manifestations (mode of action, measure and degree, cause) are noted far less often, which confirms the general tendency of the functioning of such types of adverbatives in both literary and dialect language. At the same time, the study of the identified problem is not limited to the characteristic of adverbial semantics in the studied texts, since the publication of new samples of coherent spoken language from more Middle Polissia dialects and the use of authentic dialect materials will make it possible to comprehensively study the defined problem.

Key words: dialect text, adverbial semantics, Middle Polissia dialects, adverbs, analytical syntactic adverbs.

Постановка наукової проблеми. Діалектний текст як універсальне емпіричне джерело для дослідження всіх лінгвальних рівнів говіркового мовлення в різних зонах українського етномовного континууму сьогодні перебуває в полі зору лінгвістів, які оцінюють його як різновид мовного простору, у якому виявляється реальне співвідношення структурних елементів говірки, їх синтагматичні зв'язки, квантитативні характеристики [4: 9], адже діалектний текст дає змогу <...> проаналізувати всі мовні рівні, зокрема морфологію і синтаксис, які потребують широкого контексту, аби виявити поведінку діалектних явищ [9: 480], оскільки саме тексти спонтанного мовлення <...> забезпечують дослідника надійною лінгвальною інформацією, на підставі якої можливе системне вивчення граматики говірки, аналіз специфіки функціонування елементів граматичної структури [5: 137]. З огляду на зазначене вище зауважимо,

що саме опрацювання діалектних текстів як репрезентантів особливостей ідіостилю говірконосія та джерел функціонування діалектних одиниць різних мовних рівнів, зокрема й граматичного, уможлиблює системний підхід до дослідження сучасної діалектної системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Насамперед зазначимо, що впродовж останніх десятиріч з огляду на зміщення акценту дослідження діалектних явищ у площині зв'язного мовлення опубліковано низку збірників діалектних текстів, які репрезентують лінгвальні особливості південно-західного (В. Бузинська, Н. Глібчук, М. Глушко, Н. Гуйванюк, О. Миголінець, О. Мозолюк, О. Пискач, Н. Руснак, Л. Хомчак, Т. Ястремська та ін.), південно-східного (Ю. Бідношия, З. Денисенко, Л. Дика, К. Глуховцева, В. Леснова, Г. Мартинова, І. Ніколаєнко, А. Таран, Т. Щербина та ін.) й північноукраїнського

(Г. Аркушин, Ю. Бідношия, Г. Воронич, П. Гриценко, Л. Дика, Л. Дорошенко та ін.) наріч. Водночас українські діалектологи в наукових працях порушують різноаспектні проблеми вивчення діалектного тексту, наголошуючи передовсім на його важливості як основного джерела сучасних діалектологічних досліджень (М. Бігусяк, М. Дельюсто, Н. Коваленко, А. Колесников, Г. Мартинова, М. Поістогова, Н. Руснак, Л. Рябець, Т. Тищенко, Т. Ястремська та ін.).

Оскільки предметом нашої розвідки є реалізація адвербіальної семантики в діалектному тексті, то варто зауважити, що зазначена проблема так само привертала увагу лінгвістів переважно з позиції синтаксису української літературної мови (І. Вихованець, О. Гандзюк, Н. Грозан, З. Іваненко, І. Кудська, Т. Ніколашина, М. Степаненко, О. Федурко та ін.). Зокрема, В. Хоровець у царині вивчення синтаксису сучасної української літературної мови досліджує семантику адвербіальних прийменникових конструкцій, які, на її думку, належать до вільно приєднаних форм [8: 146]; О. Гандзюк вважає, що конструктивну роль в оформленні адвербіальної семантики виконує прийменник, трансформуючи іменник в аналітичний прислівник [3: 73], виокремлює такі види адвербіальних синтаксем: темпоральні, причинові, умовні, цільові, допустові синтаксеми, які реалізуються найчастіше прийменниково-відмінковими конструкціями та дієприслівниками (дієприслівниковими зворотами) та рідше – прислівниками [2: 221].

Як видно з наведеного вище, порушена проблема досить важлива для сучасного українського мовознавстві, натомість на матеріалі діалектного мовлення, зокрема діалектних текстів із середньополіських говірок, це питання потребує докладного дослідження, що й зумовлює

актуальність нашої розвідки як частини наукової праці, присвяченої проблемі функціонування прислівників на території Середнього Полісся.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми.

Зазначене вище підтверджує те, що питання адвербіальної семантики сьогодні досить активно порушують мовознавці, хоча об'єктом їхніх досліджень є літературна мова. Водночас видання нових збірників діалектних текстів зумовлює неабияке зацікавлення цією проблемою на матеріалі діалектного мовлення, яке має низку відмінностей у реалізації різних мовних засобів порівняно з літературною мовою, зокрема й щодо адвербіальної семантики. Крім того, аналізовані тексти, уміщені в збірнику "Єдність у різноманітності. Поліщуки" [6], досі не були об'єктом спеціального наукового дослідження з позиції вияву в них адвербіальної семантики.

Мета й завдання статті. Мета нашої розвідки – за матеріалами опублікованих у виданні "Єдність у різноманітності. Поліщуки" (2018) [6] діалектних текстів виявити в говірковому мовленні засоби реалізації адвербіальної семантики та виокремити її види. Означена мета завдяки застосуванню низки методів (описового – для інтерпретації та характеристики досліджуваних мовних явищ, їх виокремлення та класифікації, контекстуального аналізу – для з'ясування діалектних особливостей аналізованих адвербіальних одиниць у контексті, прийому функціонального аналізу – для характеристики функціональних особливостей досліджуваних елементів) передбачає виконання таких завдань: 1) здійснити вибірку досліджуваного матеріалу для подальшої його систематизації та інтерпретації; 2) схарактеризувати види адвербіальної семантики в діалектному тексті; 3) визначити засоби її реалізації.

Виклад основного матеріалу.

Опрацювання зазначених діалектних текстів дає підстави зауважити, що цілком закономірно реалізації адвербіальної семантики сприяють насамперед прислівники різних лексико-семантичних груп. З огляду на тематику розповідей інформаторів, які здебільшого розказують про своє життя в різні його періоди, місця, у яких їм довелося перебувати, найбільш представленою в досліджуваних текстах є темпоральна та локативна адвербіальна семантика.

Як зазначає А. Габай, темпоральність – це семантична категорія, що відображає сприйняття й осмислення людиною часу означених ситуацій та їхніх елементів щодо моменту мовлення або іншої точки відліку [1: 104]. Інформатори, як видно з опрацьованих діалектних текстів, у своєму мовленні використовують прислівники на позначення безвідносного часу, який був давно (*а бала'лаїка д'е'їчата ко'лис' йа'ка* [6: 14], *ко'лис' же д'е'жк'и та'к'їє були' / да те'пер же не'ма і д'е'жок / у'же во'ни порос:ї'налис'* [6: 25], *ко'лис' же нек'ли са'мі йе хл'єб* [6: 29], *а йа ко'л'іс' зб'їралас' ш'єс'т' год / ро'біла 'хату по од'ної д'ере'їйаци* [6: 69], *то'д'і було ба'гато хл'їба / а'л'е кол'госпникам його н'їх'то не да'ї* [6: 9], *бол'от не спус'калі то'г'ди* [6: 67], *ну с'тала то'д'и голо'д'їка // то'д'и була вел'м'ї 'важка / ї т'їє 'годи* [6: 68]), якогось періоду життя людини (*бо моло'д'їє йак розл'їну'їуц':а із'замолоду / і на с'тарос'т' 'буде т'ажко* [6: 13] чи певного відрізка часу, коли відбулася якась подія (*од'нажди нас в'он 'перед 'с'ватом і'вана ку'пала ко'ро'ї* [6: 27]), с'ьогодення (*і 'зараз ми їже ста'рен'к'ї / здо'ро'їа не'має / хвор'їємо //* [6: 9–10], *а 'заре так не 'робл'ат'* [6: 13], *а 'заре по'д'їв'іса на ц'у 'моло'ож / йак 'зара ж'ївут* [6: 69], *і ми с'о'годн'і не з'найемо / де 'їхн'а мо'гилка* [6: 9]), на позначення частин доби (*хл'їба їже не'ма / бо ми ї'ранц'і*

з'їєли з во'до'їу те'ї пу'чок [6: 33], *л'їтру балан'ди з'її'ї ден'* [6: 33], *'вечором нас 'начит їже од'возили на'зад же'л'езної до'рогої* [6: 33], *до моло'тілок хо'д'їлі 'ноч:у // а їд'ен' на ро'боту / а н'оч 'коло моло'тілк'ї мо'лот'їш* [6: 69]), пори року (*а 'осен'у чи вес'но'їу хо'вали* [6: 12], *'йакже не 'будеш 'мати кар'топл'ї / не 'будеш 'мат' шо зу'мо'їу 'їїсти* [6: 37]) та ін.

З такою ж частотністю відзначаємо й локативну семантику. Локативність – семантична категорія, до якої входять усі різновиди просторового значення; вона виражає відображені у свідомості людей різноманітні просторові відношення предметів і явищ, зокрема їхнє місцеперебування, напрямок руху, контактність та дистантність розташування тощо [7: 322]. Досить часто в досліджуваних текстах фіксуємо прислівники часу із загальною семантикою без конкретної вказівки на місце, де відбувається подія: *а там розпрід'їлили на дв'ї 'фабрики* [6: 23], *там с'к'їрди бу'ли / то по'хов'їємо ї с'к'їрди* [6: 12], *ї нас та'к'ї бу'ї о'дин 'туда ст'епан* [6: 14], *дес' ук'радем б'рукви ку'сок / по'д'їлимос' / по'гризем / і на 'ц'ому їсе* [6: 23], *йа не'куди не по'їду* [6: 26], *а не'де їже йа не робл'у* [6: 73], *і так 'надали по до'роз'їє їск'р'оз'* [6: 26], *во'на 'шото ї хл'є'їє їз'а'ла і пош'ла на'зад* [6: 28], *не 'мона було 'в'їез'т'ї с'тул'ака* [6: 70]. Водночас відзначаємо й прислівники місця з конкретною вказівкою на локус – домівку, яка в житті поліщука відігравала важливу роль: *да наба'лака'їємос'а / та ідем до'дому* [6: 12], *ї'дома їсе бу'ло / а ми та'к'ї го'лодн'ї бу'ли //* [6: 23], *то йа до'дому // пр'їду до'дому // не'ма ї'дома н'ї'чого* [6: 76], чи місце близького розташування: *во'їк'ї бу'ли б'лиз'ко о'с'о за / за / о'до за по'с'олок наш* [6: 51] тощо.

З огляду на превалювання функціонування прислівників із локативною та темпоральною

семантикою відзначаємо низку прикладів паралельного вживання в одному реченні обох значень: *а по'тѡм це пр'ішѡдѣ у'же до'дому у 'хату* [6: 26], *м'і 'часом нам'нем то'го 'ж'іта да пр'іне'сем до'дому* [6: 27], *і вѡн пр'ішоѣ ѣ'ранц'і до'дому і роз'казуваѣ ту ѣс'у іс'тор'ію* [6: 28] та ін.

Крім реалізації адвербіальної семантики за допомогою прислівників, високе функціональне навантаження в діалектних текстах мають аналітичні синтаксичні прислівники у формі прийменниково-іменникових конструкцій. На нашу думку, адвербіальні прийменникові конструкції – це лексично, семантично та синтаксично неподільна граматична одиниця, до складу якої входить прийменник певної семантичної групи й іменник у відповідній відмінковій формі, який набуває ознак прислівника з огляду на адвербіальну семантику, яку він виражає. Основне значення таких конструкцій у тексті – указівка на час і місце. Зокрема, досить часто вживаними з локативною семантикою є сполуки прийменників із формою знахідного відмінка іменників (*с'тарших два б'рата і сест'ру с'тароста сел'а вислаѣ у гер'ман'ю* [6: 9], *йѡ'го брат по'шоѣ у 'город да там ж'іѣ* [6: 25]), місцевого (*да у л'ѣс'і / ѣ' л'ѣс'і / л'ѣтуваѣ у л'ѣс'і аж до гли'бокоѣ 'осен'і* [6: 28], *а 'мати' була / ѣ' колх'оз'і роб'іла* [6: 75], *там ѣа д'ва 'годи' 'вос'ім 'м'ѣс'аѡѣ роб'іла на за'вод'і* [6: 75]) та ін.

Темпоральну семантику передають конструкції з формою місцевого відмінка (*у ап'рел'і 'м'іс'аѣ 'сорок п'ятого 'року / ѣ'же нас 'визволили амери'канц'і* [6: 23]), родового (*посл'е во'їни було т'рудно* [6: 35], *'пос'л'а с'ваїб'і на д'ругий ден' с'ваїб'і була ѣ'же ѣ' д'ад'ка х'ведора* [6: 13]), знахідного (*да ѣак сем'ѣа / ѣак сем'ѣа вел'і ка / то ѣ 'через ден' нек'лі* [6: 25]) тощо.

Порівняно з іншими групами прислівників (способу дії, причини,

мети) адвербіативи міри і ступеня теж досить часто функціонують у текстах, виражаючи збільшений вияв міри ознаки. Найбільш уживаним у такій функції є прислівник **'дуже** (його лексичний відповідник **'вел'мі** в різних фонетичних модифікаціях): *но во'на ца 'женши' на 'дуже була па'гана / 'дуже / 'дуже роб'іла ѣсе 'л'уд'ам* [6: 29], *году'вали нас 'дуже / 'дуже по'гано ... х'л'іба да'вали 'дуже ни'добрѡго* [6: 26], *а'ле за'те 'дуже 'гарно 'бат'ушка вен'чаѣ* [6: 13], *і 'мама 'дуже зату'жил'а і по'мерл'а //* [6: 9], *о'це квасо'лин'е / до це ше і 'добрѡ 'вел'мі* [6: 27], *ну б'бл'ш та'кого 'вел'мі 'важко ѣспом'інат / 'важко гово'р'іт за та'ку ж'із' / ѣа'ка була і ѣа'ка 'zare* [6: 69], дещо рідше з такою семантикою вживані адвербіативи у формі компаративна: *нам шче 'т'ажче с'тало 'жити* [6: 9], *бо там т'рошки 'бол'ше ѣ'род'і було х'л'еба* [6: 32]. Зрідка фіксуємо й інші прислівники із семантикою інтенсивного вияву ознаки чи дії: *с'тал'і л'уд'еї в'іс'ел'ат' / л'уд'е н'е 'с'іл'но хот'ел'і* [6: 76], *то то'ди не 'сил'но 'весело було* [6: 13], *но 'жолуд' 'гѡрк'і 'сил'но* [6: 27], *то б зуѣ'с'ім ѣїх освѡбѡждали теї зал* [6: 14], *це ж ѣа зуѣ'с'ім була ма'ла* [6: 19], *бо ѣс'ѡ'го ба'гато роб'іл'і / у'се роб'іл'і ру'кам'і* [6: 82], *ѣ нас к'репко ба'гато 'ѣаблук* [6: 15] та ін.

Спорадично відзначаємо традиційні та аналітичні прислівники із семантикою способу дії: **так** *ми про'мучилис'* [6: 9], *і так 'надали' по до'роз'іѣ ѣскрѡз'* [6: 27], *деї 'добрѡ тож так ж'іли' / та'ка 'ж'ітка була* [6: 27], *а там 'начит / пеш'ком шли ѣ' свої 'лагер* [6: 33], *с'лухаїте бат'кѡѣ / д'е'дѡѣ сво'їх і ста'раїтес' прац'у'вати 'чесно* [6: 35], *на'верно / скоро на кула'ки 'будут' б'рати* [6: 14] тощо.

Окремими вкрапленнями в контексті трапляються адвербіальні лексеми із семантикою причини, хоча їх поодинокі функціонування не дає підстав для узагальнень та висновків,

але загалом підтверджує думку мовознавців про те, що такі одиниці є менш уживаними, навіть спорадичними, у зв'язному мовленні порівняно з іншими групами адвербіативів: а *чо'го во'но з'валос' йаблу'н'їукоюу* [6: 15], а *то'д'ї 'через те наймену'вали йо'го / це се'ло / цице'л'їукоюу* [6: 15].

Зазначене вище дає підстави стверджувати, що адвербіальна семантика є досить поширеною в діалектному тексті, хоча, на відміну від літературної мови, де її основними виразниками є прийменниково-відмінкові конструкції та дієприслівники й рідше – прислівники, тут вона реалізується здебільшого за допомогою прислівників і рідше – прийменниково-відмінкових форм як аналітичних синтаксичних прислівників. Водночас аналізовані одиниці демонструють виразні діалектні риси середньополіських говірок переважно на фонетичному та словотвірному рівнях, свідчать про збереження архаїчних говіркових рис в аналізованих лексемах.

Висновки і перспективи дослідження. Отже, діалектні тексти із середньополіських говірок Житомирської області як репрезентанти автентичного говіркового матеріалу дають змогу дослідити всі мовні рівні, зокрема й граматичний, із позиції реалізації в них адвербіальної семантики за допомогою різних граматичних засобів, насамперед традиційних прислівників різних лексико-семантичних груп, а також аналітичних синтаксичних прислівників у формі прийменниково-іменникових конструкцій. У досліджуваних діалектних текстах з огляду на тематику розповідей говірконосців переважає темпоральна та локативна семантика, виражена прислівниками місця та часу, і прийменниково-іменниковими конструкціями як аналітичними синтаксичними прислівниками. Водночас інші різновиди виявів

адвербіальної семантики (способу дії, міри та ступеня, причини) зафіксовані значно рідше, що підтверджує загальну тенденцію щодо функціонування таких типів адвербіативів як у літературній, так і в діалектній мові. Натомість засоби вираження адвербіальної семантики в літературній і діалектній різняться щодо їх кількісного вияву та особливостей функціонування й семантичного наповнення.

Дослідження порушеної проблеми не вичерпується аналізом адвербіальної семантики в досліджуваних текстах, оскільки публікація нових зразків зв'язного говіркового мовлення з більшої кількості середньополіських говірок та залучення нового автентичного діалектного матеріалу уможливить комплексне вивчення означеної проблеми в досліджуваному ареалі, що сприятиме здійсненню компаративних розвідок у цій царині.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Габай А. Ю. Синтаксична прислівникова транспозиція в сучасній українській літературній мові. Київ, 2011. 232 с.
2. Гандзюк О. М. Адвербіальні синтаксеми української мови. *Культура народів Причорномор'я*. 2004. № 49. Т. 1. С. 219–221.
3. Гандзюк О. М. Конструктивна роль прийменників в оформленні адвербіальної семантики. *Культура народів Причорномор'я*. 2006. № 82. Т. 1 (113). С. 71–73.
4. Гриценко П. Ю. Тексти як джерело дослідження чорнобильських говірок. *Говірки Чорнобильської зони. Тексти*. 1996. С. 7–19.
5. Делюсто М. С. Діалектна текстографія як прийом дослідження переселенської говірки. *Діалекти в синхронії та діахронії. Текст як джерело лінгвістичних студій*. 2015. С. 128–138.
6. Єдність у різноманітності. Поліщуки / В. М. Мойсієнко,

Г. І. Гримашевич (упорядн.). Житомир, 2018. 144 с.

7. Українська мова : енциклопедія / редкол. В. М. Русанівський та ін. 2-ге вид., випр. і доп. Київ, 2004. 824 с. : іл.

8. Хоровець В. Є. Теоретичні засади дослідження адвербіальних прийменникових конструкцій. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія "Мовознавство"*. 2015. № 11. Вип. 21 (2). С. 144–149.

9. Ястремська Т. О. Динаміка діалектних явищ у тексті. *Діалекти в синхронії та діахронії. Текст як джерело лінгвістичних студій*. 2015. С. 480–492.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Habai, A. Yu. (2011). *Syntaksychna pryslivnykova transpozyciia v suchasniï ukrainiskii literaturnii movi [Syntactic adverbial transposition in modern Ukrainian literary language]*. Kyiv: Instytut ukrainskoi movy; Vydavnychy dim Dmytra Buraho [in Ukrainian].

2. Handziuk, O. M. (2004). Adverbialni syntaksemy ukrainskoi movy [Adverbial syntaxes of the Ukrainian language]. *Kultura narodov Prychernomorïa – Culture of the Peoples of the Black Sea*, 49(1), 219–221 [in Ukrainian].

3. Handziuk, O. M. (2006). Konstruktyvna rol pryimennykiv v oformlenni adverbialnoi semantyky [The constructive role of prepositions in the form of adverbial semantics]. *Kultura narodov Prychernomorïa – Culture of the Peoples of the Black Sea*, 82 (1), 71–73 [in Ukrainian].

4. Hrytsenko, P. Yu. (1996). Teksty yak dzherelo doslidzhennia chornobylyskykh hovirok [Texts as a source for the study of Chernobyl subdialects]. *Hovirky Chornobylyskoi zony. Teksty – Chernobyl*

Zone Subdialects. Texts, 7–19 [in Ukrainian].

5. Deliusto, M. S. (2015). Dialektna tekstohrafiia yak pryiom doslidzhennia pereselenskoï hovirky [Dialectal textography as a research way of resettled dialect grammar]. *Dialekty v synkhronii ta diakhronii. Tekst yak dzherelo linhvistychnykh studii – Dialects in Synchrony and Diachrony. Text as a Source of Linguistic Studies*, 128–138 [in Ukrainian].

6. *Yednist u riznomanitnosti. Polishchuky [Unity in diversity. Polishchuks]* (2018). V. M. Moisiienko, H. I. Hrymashevych (Eds). Zhytomyr: Vyd. ZhDU [in Ukrainian].

7. V. M. Rusanivskyi (Ed.). (2004). *Ukrainska mova: Entsyklopediia [Ukrainian Language: encyclopedia]*. Kyiv: Vyd-vo "Ukr. entsykl." im. M. P. Bazhana [in Ukrainian].

8. Khorovets, V. Ye. (2015). Teoretychni zasady doslidzhennia adverbialnykh pryimennykovykh konstruksii [Theoretical basics of adverbial prepositional constructions research]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Seriia "Movozaavstvo" – Bulletin of Dnepropetrovsk University. Series: Linguistics*, 21 (2), 144–149 [in Ukrainian].

9. Yastremska, T. O. (2015). Dynamika dialektnykh yavyschh u teksti [Dynamics of the dialectal phenomena in texts]. *Dialekty v synkhronii ta diakhronii. Tekst yak dzherelo linhvistychnykh studii – Dialects in Synchrony and Diachrony. Text as a Source of Linguistic Studies*, 480–492 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії: 11 жовтня 2019

Схвалено до друку: 26 грудня 2019